

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið
B.t. skrifstofu orkumála
Borgartún 21
105 Reykjavík

Reykjavík, 6. júlí 2026

Efni: Umsögn um áform um frumvarp til laga um orkunýtni (EES-reglur – Energy Efficiency Directive). Mál nr. S-103/2026 í Samráðsgátt.

Viðskiptaráð hefur tekið til umsagnar áform umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra um lagasetningu vegna innleiðingar á tilskipunum ESB um orkunýtni. Áformin fela meðal annars í sér að lögfest verði landsbundið markmið um bætta orkunýtni til ársins 2030 og árlegt markmið um nýjan orkusparnað. Þá verða stærri fyrirtæki skylduð til að framkvæma reglubundnar orkuúttektir eða innleiða vottuð orkustjórnunarkerfi til að uppfylla kröfur tilskipunarinnar. Gert er ráð fyrir að Umhverfis- og orkustofnun fari með stjórnsýslu, eftirlit og gagnasöfnun vegna framkvæmdar laganna.

Frummat á áhrifum lagasetningarinnar bendir til þess að hún muni hafa í för með sér verulegan kostnað fyrir stærri fyrirtæki vegna aukinnar reglubyrði og skertrar samkeppnishæfni. Viðbúið er að löggjöfin muni hafa sérstaklega neikvæð áhrif á íslensk fyrirtæki umfram það sem á við um fyrirtæki í helstu samkeppnislöndum Íslands. Annars vegar leiðir hátt hlutfall orkufreks iðnaðar hérlandis til rúmlega þrefalt hærri sparnaðarskuldbindingar en að meðaltali í Evrópusambandinu. Hins vegar veldur hátt hlutfall endurnýjanlegra orkugjafa hér á landi því að færri tækifæri eru til orkusparnaðar auk þess sem þegar lágt orkuverð gerir þau síður hagkvæm.

Til að bregðast við þessari sérstöðu stendur til að lækka kröfu um árlegan orkusparnað úr 0,8% í 0,24% í tilviki Íslands. Að sama skapi verður Ísland áfram undanþegið kröfu ESB um minnst 32,5% bætta orkunýtni til ársins 2030 en þess í stað skylt að setja sér landsbundið leiðbeinandi markmið um bætta orkunýtni fyrir sama tímamark.

Viðskiptaráð telur að þrátt fyrir framangreinda viðleitni til að aðlaga tilskipunina að íslenskum aðstæðum þurfi meira að koma til. Eftir standa áform um umfangsmiklar kvaðir á stærri fyrirtæki um reglulegar orkuúttektir eða innleiðingu vottaðra orkustjórnunarkerfa. Í skýrslu Implement Consulting Group sem fylgir áformunum kemur fram að lágt raforkuverð til stórnotenda á Íslandi leiði til þess að fáar þeirra orkusparnaðaraðgerða sem slíkar úttektir mæli með verði nægjanlega hagkvæmar til að réttlæta fjárfestingu í þeim.

Við innleiðinguna er einnig þörf á að taka mið af sérstökum eiginleikum Íslands s.s. víðtækri notkun á endurnýjanlegri orku til húshitunar og loftslagsskilyrða sem eru verulega frábrugðin mörgum aðildarríkjum ESB. Framangreind atriði kalla á ítarlegt mat á áhrifum af innleiðingu tilskipunarinnar og öllum nauðsynlegum breytingum á grundvelli hennar.

Ráðið varar við því að með innleiðingunni verði auknar byrðar lagðar á íslensk fyrirtæki og leggur áherslu á að innleiðingin dragi ekki úr getu fyrirtækja til að ráðast í fjárfestingar sem miða að aukinni orkunýtni og orkuskiptum. Að gefnu tilefni vill Viðskiptaráð jafnframt beina því til stjórnvalda að innleiða tilskipunina ekki með íþyngjandi hætti umfram það sem leiðir af skuldbindingum vegna EES-samningsins, t.d. með breytingum á stærðarmörkum þeirra fyrirtækja sem falla undir tilskipunina eða með öðrum hætti.

Þá er fyrirséð að áformað frumvarp muni hafa í för með sér verulega aukinn umsýslukostnað vegna nýrra eftirlitsskyldna og því brýnt að sá kostnaður verði að fullu metinn við vinnslu frumvarpsins og hvers kyns heimildir til umhverfis- og orkustofnunar verði skýrt afmarkaðar við nauðsyn hverju sinni.

Virðingarfyllst,

Lísbet Sigurðardóttir
Lögfræðingur Viðskiptaráðs